Ministerul Educaţiei al Republicii Moldova
Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălţi
Facultatea de Drept şi Ştiinţe Sociale
Catedra de ştiinţe socio-umane şi asistenţă socială

CURRICULUM

la unitatea de curs *Sociologia educației*

(învăţămînt cu frecvenţă/cu frecvență redusă Ciclul I, licență)

Autor: Gheorghe Neagu, conf. univ., dr

Bălți, 2017

Discutată şi aprobată la Şedinţa Catedrei de ştiinţe socio-umane şi asistenţă socială din 14.03.2017, proces verbal nr.6

Șefa catedrei_____ Lidia Pădureac, conf. univ., dr.

Confirmată în şedinţa Consiliului Facultăţii de Drept şi Ştiinţe Sociale

din 29.03.2017, proces verbal nr.8

Decanul Facultății_____ V. Rusu, conf. univ., dr.

I. Informaţii de identificare a cursului

Facultatea: Drept şi Ştiinţe Sociale

Catedra: ştiinţe socio-umane şi asistenţă socială

Domeniul general de studiu:

Programul de studii de licență

Statutul: unitate de curs opţională

Administrarea unităţii de curs:

Codul unităţii de curs	Credite ECTS	Total ore	Repartizarea orelor				Forma de evaluare	Limba de predare
			Curs	Sem.	Lab.	L. ind.		
	3	90	30	15		45	Examen combinat	Româna

II. Informaţii referitoare la cadrul didactic:

Numele, prenumele titularului cursului: Gheorghe Neagu

Gradul ştiinţific: doctor în istorie

Tel.: 069224522

e-mail: neagu.gheorghe@gmail.com

III. Integrarea cursului în programul de studii

Cursul de sociologie a educației este oferit de către Catedra de științe socio-umane și asistență socială la pachet, de rând cu alte unități de curs, studenților de la diferite specialități, având statutul de unitate de curs opțională.

Sociologia educației studiază preponderent două teme fundamentale: educația ca fenomen social și școala în calitate de organizație socială. Investigațiile sunt orientate spre optimizarea relațiilor dintre subsistemul educațional și societate, concentrându-se, în mare, asupra dimensiunii prospectiv-anticipative al educației și asupra cercetării aspectelor de natură socio-economică ale procesului de formare profesională.

Reieșind din aceste realități, cursul este conceput în calitate de „sociologie reflexivă", adică acel tip de sociologie care este profesională şi publică, nu doar academică şi informativă, deschisă şi constructivă, nu doar autoreferenţială, bazată pe opţiunea transferului critic şi sistematic al cunoaşterii sociologice în spaţiul public al acţiunilor individuale şi sociale[1].

În acelaşi timp, ne-am străduit să oferim temeiuri pentru stabilirea unor relaţii cît mai armonioase şi mai productive între cunoaşterea sociologică şi cunoaşterea din alte ştiinţe sociale, în special cea din ştiinţele educaţiei. Împrumutând experienţa unui colectiv de autori[2], am conceput fiecare curs ca o „micromonografie" a domeniului analizat, prezentând teoriile reprezentative şi metodologice de cercetare cel mai adesea utilizate, sintetizând teoriile şi enunţuirile esenţiale, prezentând rezultatele studiilor sociologice empirice, dar și bibliografii reprezentative şi întrebări pentru continuarea reflecţiei personale. Studentului nu i se prezintă doar informaţii, ci el este invitat să participe la construcţia profesională a sociologiei educaţiei şi chiar să contextualizeze reflexiv cunoaşterea deschisă unei viitoare dezvoltări.

Cursul are drept obiectiv cunoașterea intercondiționărilor dintre subsistemul educațional și sistemul social global în vederea dezvoltării capacității de analiză critică a sistemelor educaționale contemporane și elaborării recomandărilor de politică publică în domeniul educațional.

Studenţii trebuie să cunoască la perfecţie subiectele abordate în cadrul acestei unităţi de curs pentru a utiliza cunoştinţele şi deprinderile dobîndite în procesul adoptării unor decizii în condiţiile schimbărilor sociale rapide. În acest context specificăm că încercarea să

[1] Sociologie. Volum coordonat de Lazăr Vlăsceanu. Iaşi: Polirom, 2011.
[2] Ibidem.

propunem o sociologie a educației ce se vrea profesională în construcţie, publică prin consecinţe şi individualizată în receptare.

Însuşirea temeinică a cursului de sociologie a educației, facilitează sesizarea adecvată a altor unităţi de curs, creează premise favorabile pentru realizarea unor investigaţii cu caracter inter şi multidisciplinar.

IV. Competenţe prealabile:

- capacitatea de evaluare adecvată a evenimentelor social-politice, economice, ideologice, culturale;

- capacitate de sinteză a activităţilor publice într-un cadru social concret.

V. Competenţe dezvoltate în cadrul cursului:

1. Competenţe la nivel de cunoaştere

- determinarea specificul şi esenţei obiectului de studiu al sociologiei educației, coraportul ei cu alte ştiinţe;
- caracterizarea etapelor principale de dezvoltare, paradigmele principale cu care operează sociologia educației;
- elucidarea modelor de analiză a sistemului educațional;
- cunoaşterea mecanismelor determinante ale evoluţiei societăţii şi rolul educației în cadrul acesteia;
- identificarea particularităţilor societăţii moldoveneşti generate de subsistemul educațional;
- determinarea specificului şi principiilor metodologiei sociologice, coraportul ei cu alte ştiinţe, în special cu științele educației;
- identificarea dimensiunile abordării sociologice a educației din perspectiva tranziţiei, integrării treptate în spațiul educațional european şi a dezvoltării regionale.

2. Competenţe la nivel de înţelegere şi aplicare:

- structurarea într-un discurs a cunoştinţelor despre dimensiunile sociale ale educației;
- selectarea şi să analiza materialelor provenite din diferite surse, în special din studiile sociologice empirice;
- identificarea diferenţelor dintre două sau mai multe interpretări date unei dimensiuni ale raportului dintre subsistemul educației și societate;
- determinarea locului şi importanţei diferitelor manifestări ale procesului educațional din Republica Moldova în contextul comunităţii internaţionale;

- demonstrarea elementelor de creativitate în investigaţia ştiinţifică a educației;
- modelarea manifestărilor sistemului educațional din Republica Moldova din perspectiva normelor comunitare;
- manifestarea interesului pentru calitatea educației, pentru cooperare şi echilibru;
- înţelegerea importanţei angajării în viaţa socială;
- utilizarea metodele şi tehnicile adecvate problematicii sociologiei educației în vederea elaborării proiectelor de cercetare sociologică a diverselor aspecte ale educației;
- interpretarea ştiinţifică a datele investigaţiilor sociologice empirice a educației în vederea formulării proiectelor de eficientizare a activităţii structurilor manageriale;

3. Competenţe la nivel de integrare:

- identificarea ameninţărilor, riscurilor, conflictelor sociale din perspectiva interdependenței dintre sistemul educațional și celelalte subsisteme sociale;
- efectuarea modelărilor în diverse domenii ale managementului proceselor educaționale;
- evaluarea importanţei crescânde a sociologiei educației în procesul modernizării societății moldovenești;
- stabilirea corelaţiei dintre metodologia sociologică şi metodologia cercetărilor în ştiinţele educației;
- argumentarea opiniile proprii şi întreţinerea discuţiilor, manifestând competenţă, consecvenţă, formulare şi exigenţă logică.

VI. Finalităţile cursului:

- va fi capabil să identifice locul şi rolul subsistemului educațional în cadrul sistemului social global, a multiplelor relaţii de intercondiţionare dintre educație şi celelalte componente ale vieţii sociale;
- va demonstra eficienţa modului de învăţare prin intermediul unui proiect de cercetare a educației;
- va conştientiza rolul sociologiei educației în proiectarea viitoarelor sisteme educaționale.

VII. Calendarul desfăşurării unităţii de curs

a) Tematica şi repartizarea orientativă a orelor la curs / prelegeri

№	Tema	Nr. de ore
1.	Sociologia educației și statutul său epistemologic: preocupări ale sociologiei educației	2
2.	Teorii și paradigme în sociologia educației	2
3	Elemente de metodologie a cercetării fenomenelor socioeducaționale	6
4	Sistemul educațional și componentele sale	6
5.	Economia educației. Rentabilitatea investițiilor în educație. Educație și dezvoltare	2
6.	Calitatea educaţiei în societatea moldovenească	4
7.	Pregătirea educatorilor: competență și responsabilitate socială	2
8.	Educația adulților- necesitate socială și realitate socio-educațională	2
9.	Managementul educaţiei	2
10.	Educația în fața unor probleme sociale	2
	Total	30

b) Tematica şi repartizarea orientativă a orelor la seminar

№	Tema	Nr. de ore
1.	Educația în societatea postmodernă	2
2.	Educație și șansele de viață	2

3.	Racordarea procesului de formare profesională la necesitățile pieței forței de muncă din societatea moldovenească	2
4.	Calitatea formării profesionale în Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți	2
7.	Statutul socio-profesional al profesorului	2
8.	Managementul educației. Calitatea managementului procesului educațional în USARB (în baza unor date sociologice empirice)	3
9.	Metodologia cercetărilor empirice în domeniul educației	2
	Total	15

VIII. Conţinuturi

Prelegeri

Cursul nr.1. Sociologia educației și statutul său epistemologic: preocupări ale sociologiei educației 1. Sociologie generală şi sociologie de ramură. 2. Obiectul de studiu şi problematica sociologiei educației. 3. Precizări terminologice: educație; învățare; învățare pe tot parcursul vieții; socializare; individualizare și dezvoltare personală; integrare socială/incluziune socială; șanse de viață; capital uman; capital cultural și capital social; putere legitimă (autoritate); justiție socială. 4. Funcţiile sociologiei educației.
Cursul nr.2. Teorii și paradigme ale sociologiei educației 1. Funcțiile educației din perspectiva funcționalismului, conflictualismului, teoriilor postmoderne și teoriilor feministe 2. Forme ale educației și instituții educative în societățile europene actuale: direcții principale de evoluție

Cursul nr.3. Metodologia cercetărilor empirice în domeniul educației:

1. Regulile fundamentalecare trebuie respectate în procesul cercetărilor empirice.

2. Etapele cercetării sociologice empirice.

3. Metode şi tehnici de cercetare.

4. Valorificarea rezultatelor cercetărilor sociologice din perspectiva sistemului educațional.

Cursul nr.4. Sistemul educațional și componentele sale.

1. Conceptul de sistem educațional: educația formală, educație informală, edicație nonformală.
2. Școala-o entitate care învață
3. Cultura organizațională a școlii.
4. Familia-instituție și mediu educativ. Potențialul educațional al familiei moldovenești contemporane.
5. Biserica- o instituție socială fundamentală
6. Rolul mass-media în socializarea indivizilor.
7. Alte instituții educative.

Cursul nr.5. Economia educației. Rentabilitatea investițiilor în educație. Educație și dezvoltare

1. Legătura dintre educație și dezvoltarea socio-economică.
2. Educația și șansele de viață ale indivizilor: obținerea și păstrarea unui loc de muncă; promovarea profesională și nivelul veniturilor; sănătatea; protecția față de comportamentele delincvente; planificarea familială; participarea politică etc.
3. Educație și justiție socială.

Cursul nr.6. Calitatea educaţiei în societatea moldovenească

1. Conceptul de calitate a educaţiei
2. Calitatea educaţiei formale
3. Calitatea educaţiei nonformale.
4. Calitatea edeucaţiei informale.
5. Studiu de caz: calitatea formării profesionale în USARB.

Cursul nr.7. Pregătirea educatorilor: competență și responsabilitate socială

1. Educatorul moldovean (profil de formare, instituțiile formării).

2. Modele de formare a educatorilor.

3. Niveluri și etape ale profesionalizării cadrelor didactice.

4. Formarea pedagogilor la USARB.

5. Zone critice și factori de risc.

Cursul nr. 8. Educația adulților-necesitate socială și realitate socio-educațională

1. Starea sistemului actual de educația adulilor din Republica Moldova.
2. Formarea continuă a cadrelor didactice: realizări și probleme.
3. Necesitatea reformării sistemului de educație a adulților.
4. Rolul USARB în modernizarea sistemului de educație a adulților din societateas moldovenească.

Cursul nr.9. Managementul educației

1. Managementul educației.

2. Cultura organizațională în sistemul educațional.

2.Calitatea managementului procesului educațional în USARB (în baza unor date sociologice empirice).

Cursul nr.10. Educația în fața unor probleme sociale 1. Educaţie, protecţie şi asistenţă socială. Copii străzii şi şomerii. 2. Copiii în situație de risc, copii din medii defavorizate. 3. Prevenirea și combaterea devierilor de comportament. 4. Copii cu nevoi speciale. Educația integrată.

Seminare

Tematica şi repartizarea orientativă a orelor la seminar

№	Tema	Nr. de ore
1.	**Educația în societatea postmodernă** 1. Abordarea paradigmatică a educației. 2. Educație și postmodernism. 3. Multiplicarea dimensiunilor educației. 4. Accentuarea caracterului prospectiv al educației.	2
2.	**Educație și șansele de viață** 1. Ce legătură este între educație și dezvoltarea economico-socială? 2. Cum influențează astăzi educația șanșele de viață ale indivizilor, îndeosebi: - Obținerea și păstrarea unui loc de muncă; - Promovarea profesională și nivelul veniturilor; - Sănătatea; - Protecția față de comportamentele delincvente; - Planificarea familială; - Participarea politică;	2
3.	**Racordarea procesului de formare profesională la necesitățile pieței forței de muncă** 1. Principalele teorii cu privire la valoarea și rolul diplomelor pe piața	2

	muncii. 2. Raportul dintre oferta educațională și piața muncii din Republica Moldova.	
4.	**Statutul socio-profesional al pedagogului în societatea moldovenească** **1.** Factori ce influenţează statutul socio-profesional **2.** Cauzele statutului inadecvat al pedagogului în societatea moldovenească **3.** Modalităţi de asigurare a creşterii prestigiului statusului de pedagog.	2
5	**Calitatea formării profesionale în Universitatea de Stat Alecu Russo din Bălți** 1. Studii empirice privind calitatea formării profesionale în USARB. 2. Inserția absolvenților USARB în cîmpul muncii.	2
6	Managementul educației. Calitatea managementului procesului educațional în USARB (în baza unor date sociologice empirice). 1. Cultura organizațională în instituțiile educaționale. 2. Cultura organizațională în USARB. 3. Managementul proceselor educaționale în USARB.	3
7	Metodologia cercetărilor empirice în domeniul educației Dezbateri asupra metodologiei elaborării proiectului investigației empirice (în baza proiectelor prezentate de către studenți).	2
	Total	15

IX. Activităţi de lucru individual:

În calitate de sarcini pentru lucrul individual studenții vor avea de studiat o serie de investigații sociologice empirice în domeniul educației; de asemenea vor elabora unele tehnci de cercetare sociologică; un proiect de cercetare în domeniul sociologiei educației; vor administra în localitatea de baștină 2 anchete sociologice privitor la calitatea formării profesionale în USARB din perspectiva pieței forței de muncă.

Elaborarea unor eseuri:

1. În ce măsură asigură școala moldovenească egalitatea de șanșe?
2. Care sunt factorii de care depinde reușita școlară?
3. Care sunt formele de educație și principale tendințe de evoluție ale instituțiilor și rolurile educative actuale?
4. Care sunt elementele pe care trebuie să le luăm în calcul atunci când gândim o strategie educațională personală, ținând cont de schimbările actuale?
5. Problematica actuală a educației pe plan internațional.
6. Forme de educație și instituții educative în societățile europene actuale.

X. Evaluare:

Evaluarea *curentă* are loc la seminarii prin note acumulate pentru sarcinile de lucru independent, lucrări de control, teste, prezentări de referate, comunicări.

Evaluarea *finală* se va desfăşura sub forma unui **examen combinat.** Biletul de examinare va cuprinde trei subiecte ce rezultă din conţinuturile cursului. Subiectele de examinare vor fi formulate reieşind din finalităţile unităţii de curs şi competenţele speciale. Un subiect îl constituie proiectul investigaţiei socio-juridice, elaborat pe parcursul semestrului. Nota de la examen constituie 40% din nota finală, iar 60 % revin notei medii acumulate la seminarii, N_f=0,4xn_i+ 0,6xn_e, unde N_f – nota finală; n_i – media notelor pentru sarcinile de lucru independent, n_e – nota de la examen.

Tematica proiectelor de cercetare

1. Calitatea capitalului uman în societatea moldovenească.
2. Racordarea formării profesionale la necesitățile pieței muncii.
3. Calitatea formării pedagogilor în Republica Moldova.
4. Educația timpurie în mun. Bălți.
5. Sistemul educațional din unitatea teritorial-administrativă X.
6. Optimizarea învățămîntului liceal: realizări și probleme
7. Absenteisnul şcolar.
8. Portretul sociologic al pedagogilor din societatea moldovenească
9. Pedagogii despre reforma învățămîntului preuniversitar
10. Exodul de creieri din societatea moldovenească.
11. Calitatea studiilor de licență în USARB.
12. Calitatea studiilor de master în USARB
13. Sistemul învățămîntului universitar din Republica Moldova: realizări și probleme.

14. Orientarea profesională în societatea moldovenească
15. Rolul USARB în satisfacerea necesităților forței de muncă din Regiunea de Dezvoltare Nord.
16. Educația incluzivă în Republica Moldova
17. Integrarea socială a studenților cu dizabilități în USARB.
18. Cultura organizațională în instituțiile preșcolare din Republica Moldova.
19. Cultura organizațională în USARB.
20. Rolul autoguvernanței studențești în îmbunătățirea calității educației.
21. Funcția educațională a familiei moldovenești contemporane.
22. Mass-media și procesul de socializare al adolescenților

XI. Bibliografie

1. Petrescu, Ana-Maria. Fundamente ale sociologiei educației. Tîrgoviște: Editura cetatea de Scaun, 2014;
2. Hatos, Adrian. Sociologia educației. Ediția a II-a revăzută și adăugită: Iași: Polirom, 2006;
3. Albu, Gabriel. În căutarea educației autentice. Iași: Editura Polirom, 2002;
4. Stănciulescu, Elisabeta. Teorii sociologice ale educației. Iași: Polirom, 1996;
5. Rotariu, T., Iluț, P. Socializare și educație. Cluj-Napoca, 1996;
6. Ionescu Ion, I. Sociologia școlii. Politici, practici și actori ai educației școlare. Iași:Polirom, 1997;
7. Stănciulescu, Elisabeta. Sociologia educaţiei familiale, vol. 1 şi II; Iaşi: Editura Polirom, 1996, 1998;
8. Codul educației al Republicii Moldova (Legea nr. 152 din 17.07.2014;
9. Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 *Educația 2020*, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr. 944 din 14.11.2014;
10. Пестова, Г.А. Качественное образование-основа инновационного этапа развития страны//Социс, №3, 2013;
11. Добреньков В.И., Нечанев В.Я. Общенство и образование, - М.: ИНФРА-М., 2003;
12. Зборовский Г.Е., Шуклина Е.А. Социология образования: Учеб. Пособие для вузов, М.: Гардарики, 2005;
13. Шереги Ф.,Э., Харчева В.Г., Сериков В.В. Социология образования: прикладной аспект. М., 1997;

14. Шуклина Е.А. Вопросы методики социологического исследования самообразования//Социс, 2000, №10;
15. Бразевич С.С. особенности процесса организации образовательного пространства в обществе, основанном на знании: социологический подход//Социология и право, 2013, №2;
16. Саганенко, Г.И. Эмпирическое изучение российского образования//Социология науки и технологии, 2013, №2;
17. Васильев И.А. Качество школьного образования: субъективный взгляд на объективный процесс//Социологический журнал, 2014, №4;
18. Вершинина И.А., Павлова В.Г. Образование и глобализация: социологический анализ//Вестник МГУ. Серия 18. Социология и политология, 2011, №3;